

ÅRGÅNG 42

P MAGASINET

MEDLEMSTIDNING FÖR PAPPERS AVD 68

NR. 4 2024

Krönika

Rolf Hedin

Aftonskolan

Vad är den svenska modellen?

Ordförande har ordet

Avtalsrörelse 2025

Lokalavtal

Under två års tid gjordes en restaurering av vårt lokalavtal. Dåvarande produktionschefen Anders Thorén och jag jobbade länge på att modernisera avtalet så det blir nyttigare både för oss anställda på kollektivsidan och arbetsgivaren. Vi skapade större möjligheter för kompetenshöjning, vilket i sin tur kan ge företaget fördelaktig flexibilitet. Vi var båda nöjda med resultatet och dessutom fick vi tummen upp från våra respektive förbund.

Hur är läget idag? Jo, avtalet är fortfarande bra men tillämpningen haltar rejält. Enda ljuspunkten är vedlinjen. Där fick operatörerna möjlighet att certifiera sig. Högre kompetens gav större kvalitet i processen och mer pengar i deras plånbok. Det blev "vinn-vinn".

Tyvärr går inte tillämpningen lika bra inom avdelningen Efterbehandling & utlastning. Flera medlemmar har visat intresset att lära sig andra befattningar utöver den egna, men än så länge har ingen av dem fått någon utbildningsmöjlighet. Med andra ord fungerar inte avtalets tillämpning på den avdelningen.

Konsekvenserna är påtagliga! Flera medlemmar på just den avdelningen klagar på ond rygg och söker hjälp hos företagshälsovården. Att sitta 8 timmar i trucken är fysiskt påfrestande. En satsning på utbildning kan öppna möjligheter för rotation och friskare arbetsmiljö. Det är viktigt att ingångna avtal respekteras! Saken diskuteras nu med arbetsgivaren.

Avtalsrörelsen 2025

LO-styrelsen har beslutat och tillkännagivit det generella lönekravet om 4,2%. Något lägre vad vi vanliga knegare hade hoppats på men ändå acceptabelt då inflationen hamnar på en lägre nivå. Det betyder att vi med den löneökningen stärker plånboken och köpkraften som i sin tur får Sveriges ekonomi snurra bättre.

Nu återstår "bara" att få igenom kravet! Teknikföretagens förhandlingschef Tomas Undin har redan sågat kravet och kallat det oseriöst. Han menar att det, om det skulle bli verklighet, skulle leda till den högsta löneökningen sedan Industriavtalet tecknades för snart 30 år sedan. Att fackens krav är bekymmersamt höga tycker även Industriarbetsgivarnas förhandlingschef Per Widolf. Han ser inget i de

"Nöjda medarbetare, trygg arbetsmiljö och topptrimmade anläggningar är nyckeln till en trygg och lönsam framtid."

ekonomiska fundamenten som talar för ett så här "högt" avtal. Han menar att vi befinner oss i en utdragen lågkonjunktur och att vi har en svag utveckling av produktivitet och en stigande arbetslöshet. Kostnadsökningarna skulle riskera sysselsättningen.

Är någon arbetare som är gammal i gården överraskad över hur arbetsgivarrepresentanterna reagerar på fackens löneanspråk? Den musiken har vi redan hört många gånger. Under mina 33 år som anställd har de aldrig varit nöjda med våra löneanspråk. Per Widolf med flera talar för arbetsgivarna i vår bransch också. Han är medveten om vilka fina pengar vi har kunnat leverera till aktieägarna. Bara vår lilla fabrik har bidragit med nästan 3 miljarder härliga kronor under de senaste två åren. Vi talar om historiska vinster! Är det inte rätt då att även löneökningarna får bli historiska?

Att vi, facket, och arbetsgivarna, tycker olika är inte konstigt. Det beror på våra olika uppdrag. Som fackförening är vi alltid på den anställdes medlemmens sida. Vi vill i alla lägen säkerställa att hen har en god och säker arbetsmiljö och en ordentlig lön. Arbetsgivarrepresentanterna har en annan uppdragsgivare – aktieägarna. Att optimera vinster är för de ett korstågsuppdrag. Den som inte klarar det blir utbytt. För mig är den här motsättningen tydlig och rimlig så länge vi lever i kapitalismen. Det som kampen handlar om är en rättvisare fördelning av vinsten. Att aktieägarna vill ha maximal avkastning på investerat kapital är rimligt eftersom de inte sysslar med välgörenhet. Men det behövs en broms. En del av kakan måste kunna garantera en rättvis lönepolitik och långsiktiga investeringar i företagets anläggningar.

Nöjda medarbetare, trygg arbetsmiljö och topptrimmade anläggningar är nyckeln till en trygg och lönsam framtid. Accepterar arbetsgivarna det kommer deras företag långt i utvecklingen!

Julen närmar sig och jag vill passa på och önska er alla en fridfull och God Jul samt ett Nytt År berikad med god hälsa och många lyckostunder!

Aleksandar Srndovic
Avdelningsordförande

Elisabeth Haug

Vilken roll vill vi att facket ska ha i samhället? Behövs fackföreningarna fortfarande?

Såklart är svaret ja, vi behövs på arbetsplatserna, lika mycket nu som förr. Att vi håller fast vid den nuvarande modellen att hantera löner och arbetsvillkor, ”Den svenska modellen”. Den visar att arbetsmarknadens parter, det vill säga fack och arbetsgivare, vet bäst. Vi ska inte ha lagar som styr allt ute på arbetsplatserna utan vi som arbetar med frågorna vet bättre än lagstiftarna och därför ska villkoren och lönerna regleras i kollektivavtal. Facket behövs för att upprätthålla balansen i samhället. Tillsammans jobbar för minskade samhällsklyftor, för ett mer rättvist och jämställt samhälle.

I fackföreningsrörelsen har vi en fin tradition att man faktiskt bryr sig om varandra. Det började med att man skapade arbetslöshetskassan för att alla skulle överleva och ha mat på bordet. Solidaritet och rättvisa ligger i det fackliga dna:t. Det ger oss trygga värderingar att luta sig mot när klimatet i samhället hårdnar.

Vi måste våga fråga varandra, arbetskamrater, vänner, medmänniskor: Hur mår du? Hur är läget? Alla har inte trygga och härliga relationer att luta sig tillbaka mot när det blir tufft. Det är därför vi måste ta ansvar för varandra. Att fråga någon om hur man mår, när man misstänker att

”Vi kan vara helt säkra på att facket behövs lika mycket nu som förr, vi behöver bara påminna oss om varför vi finns och vad alternativet skulle vara.”

det är tufft, kan vara lite läskigt och svårt. Det är då lätt att låta bli och tänka att någon annan säkert frågar. Men tänk om ingen gör det? Då går människor runt i din närhet som helt saknar stöd och omtanke. Visst är lite ledsamt att tänka så?

Inom Pappers har vi gjort en insats genom att ta fram en utbildning, som riktar sig till skyddsombud. Där tränar man på att prata om svåra ämnen. Utbildningen handlar inte om att behandla, vara terapeut eller liknande utan att ställa frågor, agera genom små men viktiga handlingar och hänvisa vidare om någon behöver hjälp och stöd. Vi samarbetar med RFSU, som är en förening som har lång erfarenhet att arbeta i föreningslivet, med olika viktiga ämnen.

Det viktigaste steget är att man börjar prata och att vi inser att vi faktiskt behöver varandra! Det är en fantastisk känsla att känna gemenskap, och vi ska hela tiden se till att fler får uppleva det. Vi måste visa att vi bryr oss och finns här för varandra. Det är så vi skapar ett bättre samhälle.

Avd 68 Hallstavik vill utbilda skyddsombuden på avdelningen och kommer inom kort vara en del av Hur är laget-satsningen.

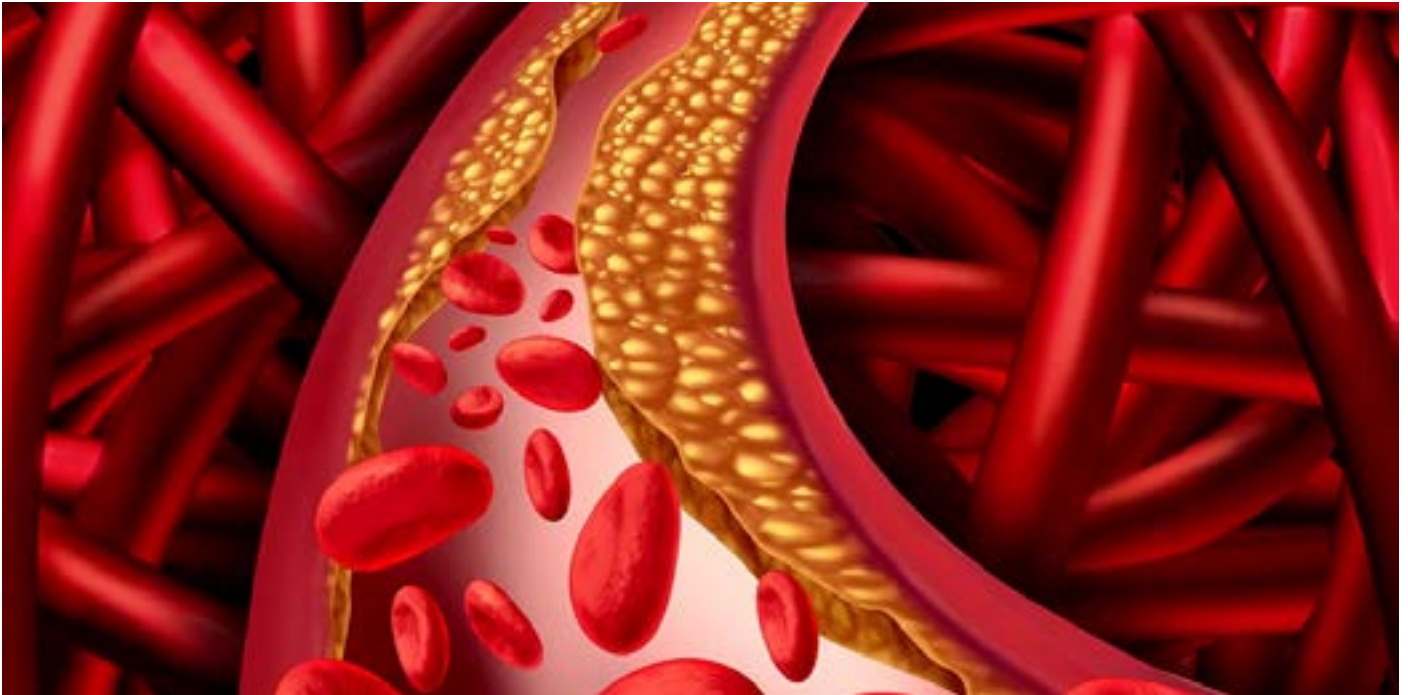
Att vi ska ha starka kollektivavtal som skyddar villkor, säkerställer en god löneutveckling och att vi har rätt till inflytande i alla frågor som rör medlemmarna på arbetsplatsen är självklara för oss inom Pappers. En stark fackförening skapar större trygghet än vad man tänker. Det finns krafter i Sverige som skulle vara överlyckliga om fackföreningarna skulle försvagas och med det arbetsgivarens makt öka. Som ett brev på posten skulle då villkoren bli sämre, vi skulle få lägre löneutveckling och möjligheten att förena familjeliv och arbetliv skulle minska. Vi kan vara helt säkra på att facket behövs lika mycket nu som förr, vi behöver bara påminna oss om varför vi finns och vad alternativet skulle vara.

Ha det fint i vintermörkret och ta hand om varandra!

Hälsningar,

Elisabeth Haug

Förhandlingsombudsman

Det är viktigt att tänka runt kost och andra riskfaktorer för hjärt- och kärlbesvär.

Går det att äta sig till ett friskare blod?

Vi behöver alla blodfetter. Blodfetterna transporterar och ger energi till kroppens alla celler via blodcirkulationen. De är med andra ord helt nödvändiga för att våra kroppar ska fungera. Men om det råder obalans mellan fetterna i blodet inleds en åderförfettningssprocess, som i sin tur kan leda till hjärt- och kärlbesvär.

Blodfetterna består av såväl kolesterol som triglycerider och det är viktigt att det råder balans mellan de olika fetterna i blodet. Vissa typer av kolesterol är bra, s.k. HDL kolesterol. Andra är sämre, s.k. LDL kolesterol.

Förutom att kolesterolet bidrar till cellernas uppbyggnad, utgör det råvara för kroppens produktion av vissa hormoner och gallsyror, som behövs för att kroppen ska kunna ta upp fettlösliga ämnen som till exempel K- och D-vitamin.

Den vanligaste orsaken till förhöjda blodfetter är en kombination av arv och levnadsvanor. Mat med mycket fett från djur bör undvikas så mycket det går. T.ex smör, grädd, ostar och fett kött.

Man behöver även öka intaget av vegetabiliska oljor, grönsaker, frukt och örter. Vegetabiliska oljor, grönsaker, frukt och örter innehåller ämnen som förhin-

"Den vanligaste orsaken till förhöjda blodfetter är en kombination av arv och levnadsvanor."

drar inflammation i kroppen. Samtidigt hjälper de till att höja nivåerna av HDL-kolesterol. Det är dessa som ger frukt och grönsaker färg, så en enkel tumregel är att ha så mycket färg som möjligt på tallriken.

Det är viktigt att tänka runt kost och andra riskfaktorer för hjärt- och kärlbesvär. Andra riskfaktorer att tänka på är tidigare hjärtinfarkt, diabetes, rökning, bukfetma, stress och stillasittande.

Risken att drabbas av hjärt-kärlsjukdomar mångdubblas om man har flera riskfaktorer. Om en person till exempel har höga halter av blodfetter och samtidigt röker är risken för hjärt-kärlsjukdomar minst fördubblad.

En långsiktig konsekvens av blodfettssrubbingar är åderförfettning med åtföljande åderförkalkning, vilket försvårar den nödvändiga blodcirkulationen. Det innebär att överskott av kolesterol från framför allt kolesterolrika LDL-partiklar har fastnat i kärlväggarna och börjat härska.

I kärlväggen bildas då skumceller som syns som gula fett-

strimlor i blodkärlsväggen. Här utvecklas en inflammatorisk reaktion som drivs av både kolesterolet och de fett-syror som finns i triglycerider. Till slut bildas så kallade plack bestående av skumceller, kolesterol och förkalkade cellrester. Plackbildningen medför att blodkärlens väggar blir förtjockade, hårda och ojämna, vilket försvårar blodflödet.

Obalans kan även bero på andra faktorer, men för en mycket lite del av befolkningen kan bakgrunden vara en uttalat ärftlig sjukdom.

Sjukdomen är resultatet av olika genetiska defekter som gör att man har förhöjda halter av LDL i blodet redan från födseln. Det finns därför extra värde i att kontrollera sina värden om någon nära släkting drabbats av hjärt- och kärlsjukdom vid tidig ålder.

Tyvärr kan vi inte känna ifall vi har blodfetsrubbingar, förrän vi drabbas av sjukdom. Symtomen på sjukdomar som kärlekskramp och fönstertittarsjuka som ofta kommer smygande. Vid kärlekskramp handlar det om andfåddhet,

trötthet, ett tryck över bröstet efter ansträngning eller vid kyla. Vid fönstertittarsjuka uppstår smärtor i vadmuskeln, vilket beror på att bäckenets eller benets artärer så trånga att blodet har svårt att ta sig igenom kärlen.

Behandlingen av ärftlig blodfetsrubbing skiljer sig inte så mycket från den vid annan kolesterolförhöjning. Kombinationen livsstil/medicin är fortfarande viktig, men medicinen har större vikt eftersom man då inte nödvändigtvis har några andra faktorer som bukfetma, rökning, högt blodtryck, diabetes och stillasittande. En person med FH kan således vara smal, äta bra mat och motionera och ändå ha högt kolesterol.

Ofta kontrolleras blodfetterna i samband med läkarbesök eller hälsokontroller men om du har önskemål så kan även en riktad undersökning ske vid ett annat tillfälle.

Du är alltid välkommen.

// Företagshälsovården

■ MEDLEMSDIKT **PERNILLA WESTMAN**

*Bara den modiga
står kvar när det stormar
säger sin mening
lyssnar ej på de somgormar*

*Bara den modiga
törs säga nej till ren galenskap
vågar i fråga sätta
personer utan kunskap*

*Bara den modiga
vågar visa sig sårbar
säger som det är
visar sig mänsklig och ärbar*

*Baraden modiga
kan göra en skillnad stor
bygga riktlinjer av trygghet
Törs du vara i dennes skor?*

Rolf Hedin

Skebobruk som kulturell centralort

Ofta får vi höra att Skebobruk är en unik ort. Det sägs att det händer så mycket i vårt samhälle. Många hävdar att Skebobruk är ett av kommunens starkaste nav i kulturella sammanhang. Stämmer detta? Låt mig berätta lite om Skebo och kulturen.

Historiskt kan vi finna belägg för att Skebo under järnbrukstiden haft kulturella anspråk. Patronen Knut Michaelsson var genuint teaterintresserad. Han skrev flera pjäser och han blev sedemera, när han sålt bruket, Dramatenchef. Vid bruket fanns olika orkestrar. Skebo Elitkapell var ett exempel. Många författare och andra personligheter bodde i eller besökte Skebo.

Går vi längre fram i tiden så vet vi att många skådespelare besökte Skebo herrgårds hälsohem under 1970- och -80-talet. Och ingen har väl missat vår största icke-händelse: Att The Beatles var bokade att spela i Folkets hus 1963, men avbokades i sista stund.

Skebobruk fick också se ett museum (invigt 1972) växa

"Det pratas ofta om "Skeboandan". Och det är väl den som är skillnaden. Att vi arbetar tillsammans för gemensam trivsel. Att vi pratar med varandra, agerar och löser gemensamma problem"

fram i den gamla brandstationen. Tre gamla trotjänare (Gustav Wass, Nils Elthammar och Evert Samuelsson) hade samlat bruksföremål och visade upp dessa och berättade om ortens historia.

Skebobruks Tidning såg dagens ljus 1985 och kom sedan ut under drygt 20 år. I dess spalter finns mycket att hämta, såväl historiska fakta, analyser och anekdoter men också inblickar i nutida händelser i samhället.

1985 inköptes fastigheten Gjúteriet av en grupp Skebobor, som snabbt bildade Skebobruks kulturförening. Detta blev starten för en mängd aktiviteter och verksamheter.

Fastigheten rustades successivt och har sedan kommit att

innehålla den välkända Skebopuben, den vackra festlokalen Smedjan samt det prisade Skebo Bruksbryggeri.

Runt millennieskiftet togs initiativ till en nystart av Skebobruks museum, en välbehövlig renovering av byggnaden samt en modernisering av hur samlingarna skulle visas. Detta har gjorts framgångsrikt och muséet har erhållit flera utmärkelser. Det senaste tillskottet är ångsluppen Schebo, som nu återkommit till sin hemort.

Musikfestivalen Sommarnattens toner, som startade 2002, flyttade till Skebo 2012, då Skebobruks kulturförening tog sig an att arrangera festivalen i samarbete med grundaren David Lampel. Festivalen, vars konserter hålls i Orangeriet, har utvecklats till ett av Roslagens största kulturarrangemang med många världsartister.

2014 fick Skebopuben äran att vara värd för Dough Seegers första spelningar i Sverige efter succén i Jills Veranda. Fem kvällar i rad spelade han hos oss. Det året hade kulturföreningen långt över 1000 medlemmar. Detta i en ort med 250 invånare!

Skebopuben har under åren lyckats engagera många av landets främsta artister. Men även många utländska framstående band har spelat här. Vi har haft artister från bland annat USA, Storbritannien, Nya Zeeland, Frankrike och Kanada. Samtidigt har puben givit plats åt debutanter samt åt band med lokal förankring.

Smedjan hyrs ut till bröllop och födelsedagsfester, där hålls konferenser och kurser och där sker utställningar.

Gamla hotellet i Skebobruk har under flera år haft mycket fina utställningar. Vi har kunnat se fotoutställningar, bland annat med Hallstaviks egen Curt Larsson. Årets utställning, Dockument, där Viveka Gross visade sina ”småfolk” blev en formidabel succé. Den måste platsa som den främsta konstutställningen i Roslagen på många år. Gamla hotellet har även bjudit på teaterföreställningar.

I Orangeriet har, förutom Sommarnattens toner, visats en rad konstutställningar. Där har också litterära event skett, liksom konserter med till exempel Södra Bergens Balaikor. Boksläpp och skivsläpp har förekommit. I år uppmärksammades Allan Edwalls 100-årsdag med föredrag och musik.

Varje år äger ett fantastiskt midsommarfirande rum på Borggården framför herrgården. Detta arrangeras av Skebobruks kulturförening och drar gäster från när och fjärran.

Förutom all kulturell verksamhet har också andra lätt-samma aktiviteter skett under åren: Utklädningsfesten med promenad till musik genom byn, Baklängeslöpningen Kräftgången, kombinationen motion och ölprovning skapade Ölruset och Bårsärkagången, midsomradagens Skattjakt för att bara nämna några.

Nästan alla ovan nämnda verksamheter har skett på ideell grund. Det är ofta ganska lätt att dra igång aktiviteter. Svårigheten är att hålla ideella verksamheter vid liv under lång tid. Hittills har vi i långa stycken lyckats med detta i Skebo.

Vad beror detta på? Varför har Skebo lyckats? Ett givet plus har varit att Skebobruks kulturförening äger sin fastighet. Detta har underlättat på många sätt. Vi har dessutom haft en rad skickliga eldsjälur som lyckats realisera många ”vilda idéer”. Men framför allt bygger framgångarna på att många invånare har förstått att vi måste hålla ihop för att åstadkomma något. Att ingenting sker av sig självt.

Så deltar ett 40-tal frivilligt i festivalarbete, puben drivs av många (pubgrupp, matgrupp, ljudtekniker, bokare), Smedjan sköts av ett stort antal värdar. Likadant med muséet, där frivilliga visar samlingarna.

Sen måste det vara roligt också. Och det är det! Vi har kul på musikkvällarna, vi har kul när vi ordnar festivalen, det är trevligt på bypub och eftermiddagspub. När man har många roliga aktiviteter är det lättare att hantera meningskiljaktigheter. För sådana finns naturligtvis även i Skebo.

Det pratas ofta om ”Skeboandan”. Och det är väl den som är skillnaden. Att vi arbetar tillsammans för gemensam trivsel. Att vi pratar med varandra, agerar och löser gemensamma problem.

Rolf Hedin

Musiker, fd ordförande i Skebobruks kulturförening och pensionerad lärare

The graphic features a winter scene with snow, evergreen trees, and a small house. In the center, there are several wrapped gifts in white and red. At the top, the text 'Adventschansen '21' is written in a large, red, cursive font. Above it is a logo consisting of a square with a stylized 'L' and the word 'LOmervärde' below it. At the bottom, there is a dark blue banner with white text: 'Utlottning av fina priser mellan 25 november och 20 december'. Below the banner, there is a line of text: 'I advent har du som medlem i ett LO-förbund chansen att vinna riktigt fina priser. Nya priser och ny utlottning varje vecka!' and a red URL: 'LOmervärde.se/adventschansen'.

Avtalsrörelsen har börjat!

LOs högsta beslutande organ mellan kongresserna har nu ställt sig bakom samordnade krav inför avtalsrörelsen. Därefter har LOs styrelse enats om lönekravens storlek. Respektive förbund ska meddela om de ansluter sig till samordningen i slutet av november. Pappers kommer meddela sitt ställningstagande efter förbunds- mötet som hålls den 27-28 november. När du läser detta har Pappers redan fattat beslut och information om detta meddelas via nyhetsbrev samt på vår hemsida. Men vad innebär de samordnade kraven?

Det generella lönekravet innebär krav på löneökningar om 4,2 procent. Lönekravet är därmed marginellt lägre än det lönekrav som ställdes i förra avtalsrörelsen. Den största skillnaden jämfört med förra avtalsrörelsen är att alla prognoser talar för en kraftig sjunkande inflation. Detta kommer i praktiken innebära mer pengar i plånboken för alla. Om prognoserna stämmer kommer inflationen under de närmsta åren hamna en bra bit under Riksbankens mål om 2 procent. Lyckas vi bra i avtalsrörelsen finns det goda förhoppningar om att vi kommer ta igen en del av den köpkraft som alla löntagare tappade i samband med inflationskrisen. Det är goda nyheter för alla och kommer förhoppningsvis vara en bidragande faktor till att hjulen i svensk inhemsk ekonomi kommer snurra snabbare och snabbare. Utan rimliga löneökningar kommer det bli mer eller mindre omöjligt.

Som vanligt inför en avtalsrörelse visas enbart mörka tider i arbetsgivarnas spåkula. Det är prognoser som rimmar illa med i princip samtliga andra prognosmakare. Vi kan konstatera att löneökningstakten varit lägre i Sverige jämfört med våra viktigaste konkurrentländer och industrin i Sverige har samtidigt tagit marknadsandelar på världsmarknaden. I dessa sammanhang brukar man även diskutera hur produktiviteten har utvecklats. Med produktivitet avses lite förenklat hur mycket företagen producerar per arbetad timme. Där kan vi se ett visst fall, men det hör ihop med att företagen inte minskat sin personal i samma utsträckning som konjunkturen försämrats. Det är positivt då det är viktigt att ha personal när hjulen i ekonomin börjar snurra snabbare. I samband med att räntorna nu går ner är bedömningen att även produktiviteten kommer

" En avtalsrörelse handlar oftast om fler saker än bara lön. Pappers argumenterade i diskussionerna i LO för att förbunden skulle enas om krav på arbetstidsförkortning. "

gå upp till en normal nivå. Sammantaget finns det goda förutsättningar för löneökningar i nivå med löneökningarna under förra avtalsperioden.

En avtalsrörelse handlar oftast om fler saker än bara lön. Pappers argumenterade i diskussionerna i LO för att förbunden skulle enas om krav på arbetstidsförkortning. Tyvärr kunde vi inte uppnå någon enighet utan tanken är att frågan ska utredas inom LO för att öka chanserna för att förbunden ska kunna gå fram gemensamt i frågan. Det som även blivit klart är att de fackliga organisationer som är part i industriavtalet (vilket Pappers inte är) däremot kommer ställa krav på arbetstidsförkortning. Detta innebär för Pappers del att Pappers med stor sannolikhet kommer gå fram med liknande krav i avtalsrörelsen innebärande utbyggd ATK. Detta är ett krav som många medlemmar under åren har lyft som en viktig fråga, men där det varit svårt att nå framgång i förhandlingar. Nu bedöms möjligheterna som betydligt bättre då samtliga fack inom industrin kommer ställa krav på detta område. Detta kommer bli en väldigt svår fråga i avtalsrörelsen. Samtidigt behöver arbetsgivarna bekänna färg. Om arbetsgivarna önskar stå upp för den svenska modellen kan man inte gärna helt avfärda krav på detta område. Ett sådant agerande skulle innebära att den enda kvarvarande vägen för att uppnå ytterligare arbetstidsförkortning skulle vara via politiken. Sammanfattningsvis upp till bevis!

Nu går hela Pappers snart in i avtalsrörelsen. Den 19 december växlar vi avtalskrav med vår motpart. Detaljerad information om Pappers avtalskrav och vår motparts krav lämnas efter julhelgerna så håll utkik!

Robert Sjunnebo,
Pappers förhandlingschef

Höstens vackra färger påminner om och om vilken konstnär naturen är. Man blir glad av den sprudlande varma färgskalan. Samtidigt blir man påmind om att de vackra löven snart faller och att vinter kommer. Som tur är tappar den fina tallen bakom expeditionen inte sina barr på hösten. Den och alla andra tallar kommer fortsätta att ge skydd till Kurre och hans familj.

Tittade genom fönstret mot träden och såg ett bekant ansikte som vänligt smajlade mot mig. Hej Kursson - sa jag glad att fick syn på honom! Tjena Aleks! Jag var precis på väg till dig med en facklig fråga som jag behöver snacka om med dig. Jag öppnade fönstret och han skuttade in på mitt skrivbord. Aleks, jag fick ett cirkulär från Pappers Skog där de vill att jag informerar medlemmar om avtalsrörelsen som börjar i december. Problemet är att jag inte förstår vad det är. Vi ekorrar är hela tiden i rörelse mellan de fina träden och det förstår jag. Men vad avtalsrörelsen är begriper jag inte. Jag blev orolig om det betyder att man förbjuder oss klättra i vissa träd. Tänk om jag inte får bo kvar i den här tallen och träffa dig då och då.

Jag skrattade en liten stund och han blev generad. Nej Kurre! Ingen kan förbjuda er att röra er fritt mellan träden. En avtalsrörelse handlar inte om det utan innebär att flera förhandlingar om nya kollektivavtal pågår samtidigt. Det är fackförbunden och arbetsgivarnas organisationer som förhandlar om vilka löner och villkor som ska gälla på arbetsplatsen. Med andra ord, nu är dags att förhandla om arbetsvillkor i skogen. Pappers Skog vill bara informera dig om detta. Samtidigt kommer även stygga vargen få samma information av Skogsarbetsgivarna. Men Aleks vi har redan kollektivavtal som vi förhandlade för ett år sen som reglerar allt – sa Kurre något förvånad. Ett kollektivavtal Kurre gäller alltid bara för en viss period, detta kan skilja sig från varje avtalsrörelse. Ibland är avtalsperioden ett år och ibland flera år. Både ditt och mitt avtal löper ut den 31 mars nästa år och våra förbund måste förhandla med arbetsgivarna om ett nytt. Ahaaa – svarade Kurre när polletten trillade på plats. Då fattar jag!

Vad tror du Aleks - hur många nötter kan vi förvänta oss den här gången? Det vet jag inte Kurre. Det kommer visa sig. Men avtalsrörelse handlar inte bara om pengar. Förhandlingarna gäller också till exempel arbetstider, deltids-pension, arbetstidsförkortning, rätt till yrkesutveckling och andra spännande villkor. Du och andra medlemmar i skogen har alltid rätt att föreslå vilka förbättringar som Pappers Skog ska driva i avtalsrörelsen. Snart kommer

förbundets ombudsman besöka er i en så kallad medlemsdialog. Ni borde fundera och ta fram de krav som är viktiga för just er innan ombudsmannen kommer. Det är ett bra sätt att påverka kravlistan.

Vad är kravlistan Aleks? Jo, både vi arbetare och arbetsgivare gör en önskelista på de frågor som är viktiga för oss båda. Vi utbyter dessa krav under december och i och med det inleder vi förhandlingar. Men Aleks om man inte kommer överens innan sista mars? Vad händer då? Då är vi Kurre avtalslösa och det finns stora risker för stridsåtgärder. Vad fan är det Aleks? Du, Kurre, nu måste jag springa på ett möte och vi kan fortsätta prata om det nästa gång! Vi hoppas att Skogsarbetsgivarna är förståndiga nu när de tjänar så många nötter. Ok Aleks! Vi ses snart igen! Hälsa familjen! Du gör detsamma Kurre. Min håriga vän öppnade fönstret och skuttade blixtnabbt till sin tall.

Aleksandar Srndovic

Jag har blivit ombedd att berätta om Den svenska modellen på arbetsmarknaden i två nummer av er tidning. Här kommer första delen.

I alla civiliserade stater anses arbetstagare ha behov av ett särskilt skydd. I de flesta länder skyddas arbetstagarna mot oacceptabla löne- och anställningsförhållanden genom politiskt fattade beslut t.ex. minimilöner som gäller hela eller delar av arbetsmarknaden. Övervakningen av att reglerna följs görs av staten. Det är den enskilde som driver tvister mot arbetsgivaren. Den fackliga organisationsgraden är mycket låg. Ofta är strejker tillåtna men kollektivavtalen är få och om de finns så är de ofta inte rättsligt bindande och medför inte heller fredsplikt. I stället finns det regler om när, hur och på vilket sätt arbetstagarna får strejka. Domstolar kan t.ex. pröva om kraven som facket har motiverar den aktuella strejken.

I Sverige är det annorlunda. Här har staten i stor utsträckning överlåtit till arbetsmarknadens parter att skapa regler för anställningar. Men även i Sverige är arbetstagarna i behov av ett särskilt skydd. Men här är det den kollektiva styrkan dvs facket som har stärks för att skapa balans mellan arbetstagarna och arbetsgivarna.

Rätten för fack och arbetsgivare att vidta stridsåtgärder för att uppnå ett kollektivavtal är i princip fri. Men när par-

terna har träffat ett kollektivavtal gäller fredsplikt. Facket säljer sina medlemmars strejkrätt under avtalsperioden i utbyte mot rättsligt bindande regler om lön och andra anställningsvillkor. Kollektivavtal blir det när båda parter tycker att det är bättre än alternativet.

En viktig orsak till att staten avstått från lagstiftning om fackliga stridsåtgärder är att LO och SAF (nuvarande Svenskt Näringsliv, SN) ingick Saltsjöbadsavtalet 1938. Där regleras närmare hur stridsrätten får användas.

De flesta reglerna finns i kollektivavtal. Men staten svarar för det grundläggande sociala skydd som gäller alla innevånare t.ex. vid sjukdom, arbetslöshet och pension. Men det skyddet kan kompletteras med kollektivavtal exempelvis om avtalspension. Vissa andra grundläggande skyddsregler såsom arbetstid och anställningsskydd finns också i lag men de kan förändras genom centrala kollektivavtal.

Om någon arbetstagare blir felaktigt behandlad är det facket som ska begära förhandling. Det är ingen idé att försöka påverka arbetstagaren att avstå från kravet. Då blir svaret: ”Det är inte jag som bråkar det är facket”. Kollektivet används inte bara för att skapa regler utan också för att se till att de följs i verkligheten.

För att modellen ska fungera måste staten föra en politik

för full sysselsättning, möjligheter till omställning och ett rimligt skydd vid arbetslöshet. Vid massarbetslöshet rubbas balansen så att modellen inte längre fungerar.

En arbetstagare som inte är medlem i en avtalsbunden fackförening kan inte ställa krav med stöd av kollektivavtalet. Men arbetsgivaren är skyldig gentemot facket att tillämpa kollektivavtalet också för icke medlemmar. Det ligger ju i fackets intresse att förhindra att en arbetsgivare får lägre kostnader genom att anställa oorganiserade arbetstagare.

Ibland påstår arbetsgivare, som t.ex. Tesla, att de har bättre lön och andra villkor än som följer av kollektivavtal. Det kan vara sant men en arbetsgivare som inte är bunden av ett kollektivavtal kan när som helst kan säga upp anställningsavtalet och erbjuda sämre villkor. Det går inte om man skyddas av ett kollektivavtal. Även om man är bunden av ett kollektivavtal får arbetsgivaren ge bättre villkor. Kollektivavtalet anger bara miniminivån.

I icke kollektivavtalsreglerade förhållanden finns det få skyddsregler. Utan kollektivavtal är det t.ex. tillåtet att erbjuda en arbetstagare att "provjobba" utan lön eller mycket låg lön. Om arbetstagaren accepterar ett sådant erbjudande så är det rättsligt bindande. Det är bara om anställningsavtalet ingåtts genom tvång, svek, vilseländande, utnyttjande av beroendeställning eller liknande extrema omständigheter som det kan jämkas med stöd av Avtalslagen.

Skyddet för att tillhöra och/eller verka för en fackförening eller arbetsgivarorganisation dvs skyddet mot föreningsrättskränkningar är grundläggande. En arbetstagare kan t.ex. aldrig bli uppsagd för att han/hon är fackligt förtroendevald, har blivit fackföreningsmedlem eller bett facket om hjälp.

Inräknat offentlig sektor så var 69 procent av arbetstagarerna fackligt anslutna 2022, 59 procent av arbetarna och 74 procent av tjänstemännen. Det är extremt hög i förhållande till de flesta andra länder i Europa som t.ex. Estland 6 procent, Frankrike 9 procent och Tyskland 16 procent. Men för att den svenska modellen ska fungera måste organisationerna på båda sidor vara representativa genom att de flesta arbetstagare respektive arbetsgivare är medlemmar. Därför är det mycket oroande att organisationsgraden – särskilt bland arbetare – har sjunkit kraftigt.

2024 är majoriteten av alla arbetstagare i Sverige anställda av en arbetsgivare som är bunden kollektivavtal. På den privata arbetsmarknaden är det 82 procent av arbetstagarerna. Men om bara en minoritet av arbetstagarerna i en bransch är medlemmar i facket så finns det knappast något skäl för arbetsgivarna att sluta kollektivavtal.

Min fortsatta beskrivning av hur det fungerar får du i nästa nummer av tidningen.

Erland Olauson

Opartisk ordförande Industriavtalet samt medlare för Medlingsinstitutet

Pappers avtalskonferens , Runö folkhögskola den 17 september - Erland Olauson föreläser om den svenska modellen.

Jaana Kuusisto i samtal med avdelningsordföranden Aleksandar Srndovic

Hur betar vi oss mot varandra?

För en tid sedan råkade Jaana Kuusisto ut för två olyckor varav den ena ledde till sjukskrivning. Bemötandet från arbetskamraterna var dock helt olika och det ställer frågor om hur vi är mot varandra på jobbet. Kan vi lita på att vi får hjälp av de vi jobbar tillsammans med?

Vid olyckan som ledde till sjukskrivning skulle Jaana hjälpa till vid beklädnadsbyte på PM 11. En vira skulle bytas men fastnade. Då gick Jaana in i maskinen för att rätta till viran som hamnat snett. Hon tog tag i viran och drog den neråt. Sedan minns hon inget mer förrän en arbetskamrat tar tag i henne och säger att hon måste resa sig och komma därifrån. Då ligger hon med ansiktet neråt i vatten. I fallet har hon både slagit i bakhuvudet och ansiktet. Det är fler arbetskamrater runt henne, en hjälper henne till en plats att sitta på, en kommer med en förbandslåda och stoppar blödnigen i bakhuvudet, en annan hjälper Jaana att torka bort blodet och kollar läget med henne. Under tiden har ambulansen tillkallats. Medan Jaana sitter där bland sina arbetskamrater och väntar på ambulansen kommer industribrandkåren och kollar hur Jaana mår. Ambulansen

kör henne sedan i ilfart till sjukhuset. Där konstaterades att näsan var spräckt och att hon behövde sy ihop såret i bakhuvudet.

-Jag är så tacksam över hur alla tog hand om mig, det var ett fantastiskt bemötande. Det känns så bra att jobba i detta gäng! Säger Jaana.

Vid ett annat tillfälle en vecka tidigare halkade Jaana ute i maskinsalen och ramlade och slog i huvudet. Men hon svimmade inte den här gången. Däremot såg hon en arbetskamrat bara gå förbi henne där hon låg på golvet, utan att kolla hur det var med henne.

-Jag blev genuint ledsen över det beteendet. Det trodde jag inte, att man skulle strunta i en medmänniska. Det gör mig ledsen. Hur är vi mot varandra? Säger Jaana.

Det kom sedan andra arbetskamrater och tog hand om Jaana, kollade att allt var ok och såg till att hon mådde bra.

-Vi jobbar i en riskfylld verksamhet och behöver kunna lita på varandra och att vi hjälper varandra om det händer något, säger Jaana.

Vi är varandras arbetsmiljö.

Carita Holmberg

Varmt välkommen till din bank i bygden!

Vi vill gärna möta dig! Hos oss finns specialister med hög kompetens inom sparande, placeringar, lån och juridik.

Boka en tid på roslagenssparbank.se/boka, scanna QR-koden eller ring vår Kundservice, 0176 - 770 00. Välkommen!

Som sparbank har vi inga aktieägare, i stället går en del av överskottet från verksamheten till Roslagen, ofta via våra stiftelser.

- ▶ Vi är stolta sponsorer till många av Norrtälje kommuns idrotts- och ungdomsföreningar.
- ▶ Vi bidrar till en starkare skola genom projekt som Studiepolare, Min Framtid och Rädda Östersjön.
- ▶ Vi stöttar NyföretagarCentrum Roslagen som erbjuder kostnadsfri rådgivning till de som önskar starta eget företag.
- ▶ Vi ger bidrag till underhållning på äldreboenden för att skänka våra äldre glädje i tillvaron.

Läs mer på roslagenssparbank.se/stiftelser

0176-770 00
roslagenssparbank.se
 Varmt välkommen till oss!

Handels avdelning 20:s styrelse besökte avdelningen den 9 oktober.

Cirka ett år sen började vi - Rasmus Tallén, Katarina Helling och jag – planera ett studiebesök till Hallsta Pappersbruk. Och nu den 9 oktober blev det av. Handels avd. 20 styrelse besökte både vår avdelning och själva bruket. Båda styrelserna värderar vikten av erfarenhetsutbytet. Vi vet alla att det är superviktigt att söka sig fram till nya arbetsformer, vilka kan främja det lokala utvecklingsarbetet som ett komplement till de traditionella fackliga arbetssätten. Inget står statiskt, inte heller den fackliga verksamheten. Den ska utvecklas i samma takt som samhället i övrigt.

Dagen började på Pappers lokala expedition. Trevligt fika serverades till våra Handels kamrater. Undertecknad presenterade avdelning 68:s organisation och arbetssätt. Vi svarade på frågor som dök upp under presentationen. Avdelningens arkivarie Roger Berglund berättade historik bakom brukets etablering. Efter lunchen, klädda i gula varselvästar och med trygga hjälmar på huvudet, började vi en trevlig vandring på bruket. Vi visade våra fina gäster pappersmaskinerna och de blev mycket imponerade över maskinernas storlek.

Avslutningsvis i samlingslokalerna Ask och Embla be-

svarade vi kvarvarande frågor som våra gäster hade som berörde både arbetsmiljöfrågor och andra avtalsvillkor, bland annat lönesättning. Sammanfattningsvis blev det ett supertrevligt besök. Vi hoppas att det leder till flera gemensamma aktiviteter i medlemmarnas tjänst.

Aleksandar Srndovic

Roger Berglund berättar om brukets historia.

Natasja Mrdjanov

Det var ett gråregnigt Hallstavik som mötte Handels* Stockholmsavdelnings avdelningsstyrelse när vi kom för att träffa Pappers avdelning 68 på Hallsta pappersbruk. Inne i Röda villan mötte oss avdelningsordförande Aleksandar Srndović, Carita Holmberg och Roger Berglund med fika och presentation av Holmen, bruket, Pappers avdelning 68 och Hallstaviks historia. Ett mottagande som värmde extra gott i ruskvädret.

Efter lunch på byn förflyttade vi oss till Ask & Embla, där nu också huvudskyddsombudet Lars-Åke Gardehed anslöt. Lars-Åke och Aleksandar gick igenom säkerhetsföreskrifter och hur själva processen med papperstillverkningen går till och sen var det dags att ta på hjälm,

öronproppar och varselväst och gå ner till bruket för en guidad tur. Vår skara av Handelsanslutna följde fascinerat massans väg att bli papper, till paketeringen.

När vi kom tillbaka till Ask & Embla redogjorde Aleksandar hur avdelningen jobbar med rekrytering till Pappers, hur facket jobbar på bruket, om vilka möjligheter en hög organisationsgrad ger, vilka fackliga framgångar man nått, hur det fackligtpolitiska arbetet fungerar, vilka fördelar och utmaningar det finns när man agerar på en mindre ort. Vi hade mängder av frågor, om pappersstillverkningen, som vi just bevittnat, till hur man håller facklig introduktion för nyanställda och allt däremellan. Tanken var egentligen att vi skulle börja vårt styrelsemöte efter rundvandringen men mötet och den spontant uppkomna frågestunden med Aleksandar och Lars-Åke gav oss så mycket, både vad gäller ny kunskap men kanske framför allt inspiration och pepp, att vi inte avbröt förrän vi kände att vi fått ställa varenda fråga som dök upp. Det var en fantastiskt givande dag och vi kunde inte ha fått ett bättre och varmare bemötande än det vi fick! Stort tack!

Natasja Mrdjanov

Vice ordförande Handels Avdelning 20

*) Handels organiserar bl a butiks- och lagerarbetare, frisörer, florister, tjänstemän inom arbetarrörelsen och arbetarrörelseanknutna folkrörelser.

Handels styrelse besökte bruket och fick sig berättat om hur papperproduktion går till.

Handels ordförande i Stockholm/Gotland, Rasmus Tallén, ombord på M/S Montevideo som hämtade papper på Hallsta pappersbruk på 1970-talet – en tid då barnen kunde leka och busa i hallarna längs kajen.

Bruket i Hallstavik väckte fina minnen

Så ont det gjorde! Och så roligt det var att springa runt i de enorma lagerhallarna längs kajen i Hallstavik. Vi ”lånade” våra vapen från passagerarhytterna på M/S Montevideo och ammunitionen i byssan. Chief steward tittade bort när vi fyllde våra fickor med ärtor, skruvade av mittpinnen på galgarna och startade ärtkrig bland de gigantiska pappersrullarna.

Minnet kommer över mig när jag och Aleksandar Srndovic börjar diskutera ett erfarenhetsutbyte mellan våra respektive avdelningsstyrelser. Jag zoomar in Pappers avdelning 68 på datorn och känner igen hamnen. Här har jag varit förut!

Det var andra tider då. På sommarloven fick jag segla runt världen med Nordstjernans fartyg och denna gång på M/S

”Vi ”lånade” våra vapen från passagerarhytterna på M/S Montevideo och ammunitionen i byssan. Chief steward tittade bort när vi fyllde våra fickor med ärtor, skruvade av mittpinnen på galgarna och startade ärtkrig bland de gigantiska pappersrullarna.”

Montevideo. Min pappa jobbade på båten och var den som tittade bort när vi busade i Hallstas hallar. Vi lastade stålprodukter, papper och diverse prylar i containrar i hamnarna i Östersjön, seglade ner efter Europas kust och sedan via Kanarieöarna, vi lastade och lossade i hamnarna och fortsatte över Atlanten för att hämta apelsiner, bananer, kött och kaffebönor i säck, ja både torra, kyllda och frysta varor.

Recife i Brasilien var den första hamnen vi anlände till. Vi åt middag i land och efteråt ville sjömännen vidare till en bar som visade sig vara ett glädjehus. Sjömännen dansade rumba med flickorna som hela tiden ville klappa på mig. Jag var åtta år och en riktig lintott. Vilken tur att jag hade min mamma med mig som skydd!

Det blev två långresor för min del med fantastiska upplevelser. Jag var med om så mycket att när jag kom hem igen och berättade om mitt sommarlov på Copacabana, om Kristusstatyn och glädjehuset så trodde fröken att jag hittade på allt. De flesta av mina klasskamrater hade knappt varit utanför Södermalm.

Idag busar inga barn i pappershallarna. Oroligheter i världen krymper den friheten. Det finns naturligtvis också ett helt annat säkerhetstänk på arbetsplatser numera. Aktiva skyddsorganisationer ser till att minimera risker och förebygga olyckor. Vi är försiktigare och klokare, helt enkelt.

Jag har väldigt roliga minnen från resorna och ett som sitter djupt är Hallsta Pappersbruk och nu har jag fyllt på med fina minnen från Pappers avdelning 68 och fick samtidigt chans att se och känna igen mig när jag var ner vid hamnen igen. Stort tack för att vi i Handels avdelning 20 fick hälsa på. Det är väldigt inspirerande att träffa andra fack och särskilt Pappers som är både fackklubb och avdelning. Vi är olika, men förenas i kampen att göra nytta för våra medlemmar.

Rasmus Tallén

Ordförande i Handels avdelning 20 Stockholm/Gotland

Lars Lundin - CEO Holmen Board and Paper

Två blir ett – ett nytt kapitel för Holmen

I slutet av januari meddelade Holmen att affärsområdena Holmen Iggesund och Holmen Paper slås samman till ett nytt affärsområde: Holmen Kartong och Papper. Denna strategiska förändring syftar till att stärka och förtydliga vår verksamhet samt bygga en hållbar framtid.

Våra bruk i Hallsta, Braviken, Workington och Iggesund delar många gemensamma processer, som exempelvis samma råvaror och liknande tillverkningsprocesser. Tillsammans kan vi dra nytta av de bästa metoderna och skapa en processindustri i världsklass. Redan etablerade samarbeten inom underhåll, produktion och arbetsmiljö kommer att förstärkas ytterligare. Vi ökar också möjligheterna till erfarenhetsutbyte och kunskapsöverföring inom om-

"Genom att fokusera på våra styrkor, lära av varandra, se möjligheter och ha viljan att föra verksamheten framåt, kan vi tillsammans skapa en framgångsrik framtid för Holmen Kartong och Papper."

råden som teknik och försäljning, vilket stärker oss som företag. Det nya affärsområdets storlek gör Holmen Kartong och Papper till en viktigare partner för leverantörer och andra intressenter. Trots att affärerna för kartong och papper skiljer sig åt finns det många områden där positiva synergier kan skapas, till exempel inom utvecklingen av basmaterial för wellpapp och förpackningsmarknaden. Genom att fokusera på huvudprocesserna inom produktion och försäljning kan vi fortsätta att arbeta nära våra kunder och leverera på samma höga nivå som tidigare.

Sammanläggningen innebär naturligtvis också vissa utmaningar. De två tidigare affärsområdena har haft olika affärsmodeller, vilket kräver respekt och förståelse för de unika utmaningar som varje affärsområde står inför. Under omställningsperioden kan det uppstå osäkerhet och behov av anpassning, vilket kan påverka verksamheten tillfälligt. Att skapa en ny ledningsstruktur som snabbt kan agera på input från omvärlden och samtidigt bygga starkt förtroende internt och externt är en utmaning men skall ses snarare som en möjlighet.

Målet är att skapa ett tydligt ledarskap och en organisation som tänker utanför ramarna men samtidigt fokuserar på att bygga starkt förtroende internt, hos marknaden och styrelsen. För att lyckas med sammanslagningen är det avgörande att ha en ledningsstruktur som snabbt agerar på input från omvärlden, en sann självbild där vi jämför oss med konkurrenterna och strävar efter att bli bättre än dem, samt att medarbetarna känner stolthet och vilja att lyckas som helhet.

Genom att fokusera på våra styrkor, lära av varandra, se möjligheter och ha viljan att föra verksamheten framåt, kan vi tillsammans skapa en framgångsrik framtid för Holmen Kartong och Papper.

Lars Lundin

CEO Holmen Board & Paper

"Tillsammans bygger vi framtidens Roslagen, där det är lite mer verkstad mellan tall, gran och skär."

Aret 2024 har gått hisnande fort. När jag hade förmånen att få besöka Hallsta pappersbruk i februari tillsammans med vår partisekreterare Tobias Baudin så blåste det lika kallt genom Edeboviken som det gör nu. Träden har åter igen varslat vartenda löv och solen testas på det där med 6-timmars arbetsdag. När jag tittar ut så faller årets första snö och jag hoppas att den kommer få ligga kvar tills detta går i tryck. Även om vår plats i världen kanske gör sig bäst när viken glittrar i solskenet så finns det en svårslagen charm i snöns knarrande under skorna på väg över torget och lugnet som faller över vår del av kommunen så här års.

Men helt tyst vill vi inte att det ska bli. Om det så är tonvis med papper som tar mark på Holmen eller klangen från hammare som möter järn på Roslagsgjuteriet så kommer vår del av Roslagen att vara en plats där det är mer verkstad än snack och det ska vi vara stolta över, och något vi ska värna.

Det här året har också kommunen hunnit med att byta politiskt styre. Det var de nationella snackfabrikerna som fick bågaren att rinna över och jag valdes att tillträda som kommunstyrelsens ordförande. Ett ärofullt uppdrag men också lika mycket ett svårt uppdrag. En bra bit över 60 000 viljor och prioriteringar som ska sammanfattas och genomföras fördelat på en tredjedel av Stockholms läns

yta och med ständigt begränsade resurser. En sak hade jag dock klar för mig när jag gick in i förhandlingarna – det var dags att hela kommunen skulle få en rättvis bit av kakan.

Det avtal som det nya Mittenstyret landade i fick namnet Trästaavtalet, passande nog eftersom vår politik kommer att vara där politiken hör hemma. Ute i kommunen, långt bort från kommunhusets korridorer och här ute, där Väddövikens ligger lika blå som Edeboviken och där träd och fabrik avlöser varandra i det som gör Norrtälje kommun till vad det är. En plats där natur möter verkstad, en plats där man kan leva, jobba och njuta av livet som det ska vara – mellan tall, gran och skär.

Hela kommunen ska ha en långsiktigt hållbar tillväxt och utveckling där hela kommunen ges möjlighet att växa. Stad, landsbygder och skärgård ska utvecklas tillsammans. Människor ska kunna bo och verka i hela vår kommun och vi ska ta vara på den fantastiska potential som erbjuds i vår del av Roslagen. Bostäder ska byggas för alla livets skeden och vi behöver arbeta aktivt för att främja utvecklingen av infrastruktur och kollektivtrafik. Landsbygds- och skärgårdsperspektivet måste med när kommunen tar beslut och de idéer och engagemang som finns lokalt måste få ta plats i beslutsprocesserna.

En trygg skolgång, ett eget boende och en egen försörjning

är grundläggande behov i livet och de måste finnas för att vi ska få fler att välja att flytta hit men även för att man ska vilja stanna kvar. Skolan lägger grunden och duktiga och motiverade lärare är helt avgörande för att det ska bli bra. Därför höjer vi lärarlönerna för att vår kommun ska bli en attraktiv arbetsplats att söka sig till men även för att de som redan är här ska veta att de gör ett bra jobb. Visste du förresten att Hallsta skola är en av Sveriges absolut bästa skolor sett till förutsättningar?

En av de häftigaste stunderna i livet är när man sätter nyckeln i dörren på sitt första egna boende. Känna vinden under vingarna, friheten som kittlar i magen och kåka flyttpizza på golvet. Den känslan ska fler kunna få till rätt pris hos oss. Vi ska därför inventera mark lämplig för byggnation av både småhus och flerbostadshus på mindre orter och på landsbygden. Genom att bygga långsiktigt och hållbart ser vi till att bibehålla service och skolor samtidigt som vi kommer se till att bevara varje orsts karaktär. Med en ny vänthall för bussresenärer i Hallstavik blir det också bekvämare att välja kollektivtrafiken för den som vill. Och vi har redan tagit nästa steg för en ny sporthall i Hallstavik.

Mycket av utvecklingen av både den enskilde och på våra samhällen hänger på jobben och för att säkra framtiden måste det finnas möjligheter att försörja sig i hela vår kommun. Vi säkrar en fortsatt stark och trygg utveckling med fler arbetstillfällen genom att intensifiera arbetet med att ta fram industrimark med ett särskilt fokus på Hallstavik.

Det är så klart bara början och en liten del av det vi vill göra. I de ändringar av nästa års budget vi lägger fram nu i november använder vi också 40 miljoner till att plugga igen det hål som funnits i finansieringen av äldreomsorgen och ser till att det inte blir några skatteökningar i dessa tider när många har det tufft. Finskan är en självklar del av vår kommun och språkfärdigheter gör hela Norrtälje konkurrenskraftigt och attraktivt. Därför får finskan ett särskilt fokus när vi gör satsningar på modersmålsundervisningen.

Snön faller fortfarande, om än försiktigt, här utanför fönstret och det ligger redan ett litet vitt täcke över bilen. Så jag ska nu leta fram isskrapan, och tackar för denna gång. Jag hoppas få återkomma snart och berätta om allt vi fått gjort och vad mer vi planerar för framtiden för vår fantastiska kommun och vår gemensamma utveckling. För visst är den gemensam, och jag vill också avsluta med ett medskick om att min dörr alltid står öppen för den med idéer och tankar om hur vi ska bli bättre. Sitter du på en idé som kan göra just ditt område eller vår bygd bättre – tveka inte att skicka mig ett mail på ulrika.falk@norrstalje.se.

Tillsammans bygger vi framtidens Roslagen, där det är lite mer verkstad mellan tall, gran och skär.

Ulrika Falk (S),
Kommunalråd, Norrtälje kommun

KALLELSE TILL

NOMINERINGSMÖTET

DATUM: 20 FEBRUARI 2025 KL. 16.00

PLATS: KONFERENSRUM ASK/EMBLA

PÅ DAGORDNINGEN KOMMER FINNAS:

- **INFORMATION OM AKTUELLA FACKLIGA FRÅGOR**
- **NOMINERING AV:**
 - **KASSÖR PÅ 2 ÅR**
 - **STUDIEORGANISATÖR PÅ 2 ÅR**
 - **STYRELSELEDAMÖTER 2 ÅR**
 - **REVISORER PÅ 2 ÅR**
- **VALÄRENDE**

**AVD. 68
HALLSTAVIK**

Svenolov Ehrén

Svenolov Ehrén

I Pappers avd. 68ans konstsamling finns inte bara vanliga tavlor, där finns också konst i form av skulpturer, keramik, tryck mm. Det senaste som kom i vår ägo var en konstmapp som skänktes av släkt till vår framlidne medlem Sune Alm. Konstmappen heter ”Igår är idag” och konstnären heter Svenolov Ehrén (1927-2004). Mappen består av 15 bilder, men två bilder är diptyker (dvs två bilder som tillsammans utgör ett motiv) och en triptyk (3 bilder) vilket sammanlagt blir 19 bilder totalt.

När Handelsanställdas förbund fyllde 75 år 1981 fick Ehrén och två andra konstnärer i uppdrag att göra en utställning om framtiden, nuet och historien. Historien hamnade på Svenolov Ehréns lott. Bilderna skildrar viktiga händelser i arbetarrörelsens historia samt kända personer. Som förlagor har han använt fotografier som han utvecklat med sina egna känslor. Istället för tavlor gjorde han linoleumsnitt, en teknik som passade honom. Bilderna blev stora, 85 x 120 cm, Större kunde tryckeriet inte ta i sina pressar. Dessa stora linoleumsnitt kunde inte mångfaldigas utan konstnären och Konstfrämjandet kom senare överens om att göra en konstmapp med bilderna i storleken 45 x 64 cm. Det är en sådan som nu finns i arkivet. Som exempel på titlar ur mappen kan nämnas Hungerkravallerna 1917, Marx och Engels, Ådalen 31, August Strindberg, Kata Dahlström och Grottekvarn.

Många har sett Svenolov Ehréns bilder utan att kanske

Självporträtt på äldre dagar

tänka på personen bakom verken. Hans bilder finns, i likhet med Sven Ljungbergs (se tidigare artikel), i många offentliga lokaler. Han har illustrerat och gjort bokomslag till över 900 böcker och gjort närmare 70 frimärksmotiv. Mest känd har han kanske ändå blivit för sina Stockholmsbilder. Dessa finns, förutom som grafiska blad, även utgivna i bokform med text av Stig ”Slas” Claesson. Två praktfulla bokverk utgivna på 70- och 80-talet. Han var dessutom verksam som scenograf och har gjort en mängd olika teaterdekorationer. Han kallade sig själv gärna för bildmakare.

Ehrén studerade konst för Otte Sköld 1946-1947, året efter fortsatte han sina konststudier vid Konsthögskolan 1948 till 1952. Han har medverkat i flera stora utställningar bland annat i Unga tecknare på Nationalmuseum i Stockholm. Han finns representerad på flera muséer och konstinstitutioner.

Svenolov Ehrén var kommunist, något han inte hymlade med men inte heller basunerade ut.Utförde många konstnärliga uppdrag åt partiet, valaffischer t ex. Trots detta var han under 10 år gift med den norska socialdemokratiska kulturministern Åse Kleveland. Hon som sjöng in schlagerlåten ”Norrtälje”. När 1 majtåget gick förbi Slussen stod Svenolov vinkande på sin balkong vid Mariaberget och med en röd fana hängande från fönstret som en hälsning till demonstranterna. Han bodde då i den berömda lägenhet som tidigare bebotts av både Zorn och Taube.

Roger Berglund

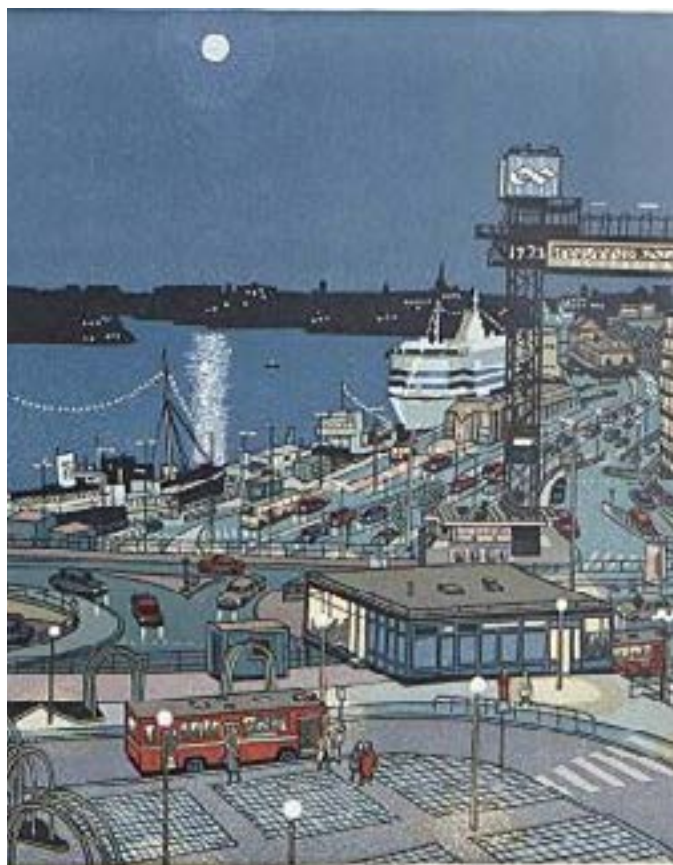
August Strindberg av Svenolov Ehrén

Kata Dahlström. Bild ur Igår är idag.

Grottekvarn. Bild ur konstmappen

Utsikten från Svenolovs lägenhet

Kursdeltagare från vänster Sonny Jansson, Jonatan Falkenström och Jonathan Hedin

Tre medlemmar i ungruppen har gått på Pappers egen ungdomskurs på Runö. Den hålls två gånger per år, en på våren och en på hösten. Denna gång var det Jonathan Hedin, Jonathan Falkenström och Sonny Janssons tur att gå den. Tre dagar fullspäckade med grupparbeten, föreläsningar och skojigheter.

Jag passade på att träffa grabbarna när de var hemkomna för att höra lite om vad de tyckte om kursen. Överlag tyckte alla tre att den var väldigt bra. Den var lärorik och gav dem en större inblick i vad facket är och står för.

På kursen träffar man ungdomar från andra avdelningar och det erfarenhetsutbytet är värdefullt. Man diskuterar likheter och olikheter mellan våra avdelningar och lär sig mycket av varandra.

Grabbarna var väldigt glada över att det inte bara var en kurs där man sitter still på en stol och lyssnar i 8 timmar. Grupparbeten och andra aktiviteter gjorde att kursen kändes lätt och nyttig.

Robert Sjunnebo, Pappers jurist från förbundskontoret, var på plats och höll i ett av passen på kursen.

Jag bad grabbarna att fundera om något som de kanske saknade på kursen. De alla var överens om att det kanske hade varit roligare om man hade flera föreläsare. Fler intressanta personer som kommer till kursen och pratar om något ämne.

Men överlag var de väldigt nöjda som sagt och kände ändå

att kursen gav dem lite mer kött på benen om vad facket gör och hur vi jobbar.

Emma Sjögren

Sammanställande i Ungdomskommittén

Kursutvärdering ihop med studieorganisatören Anders Lidén

Ge bort en fotografering i jul

Glöm slipsar och chokladaskar - ge hundägaren det den verkligen vill ha, eviga minnen av sin fyrbenta bästis. För ingen inredning är komplett utan en hyllning till familjens största hjärta.

En julklapp som värmer hjärtat - och som blir ett minne för alltid. ❤️

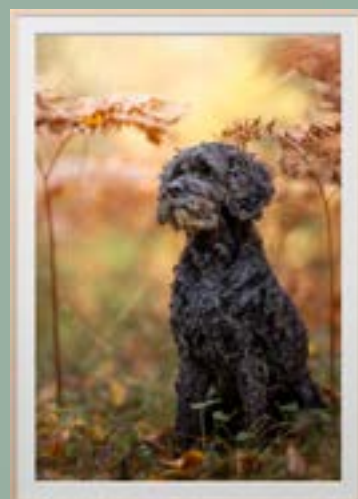

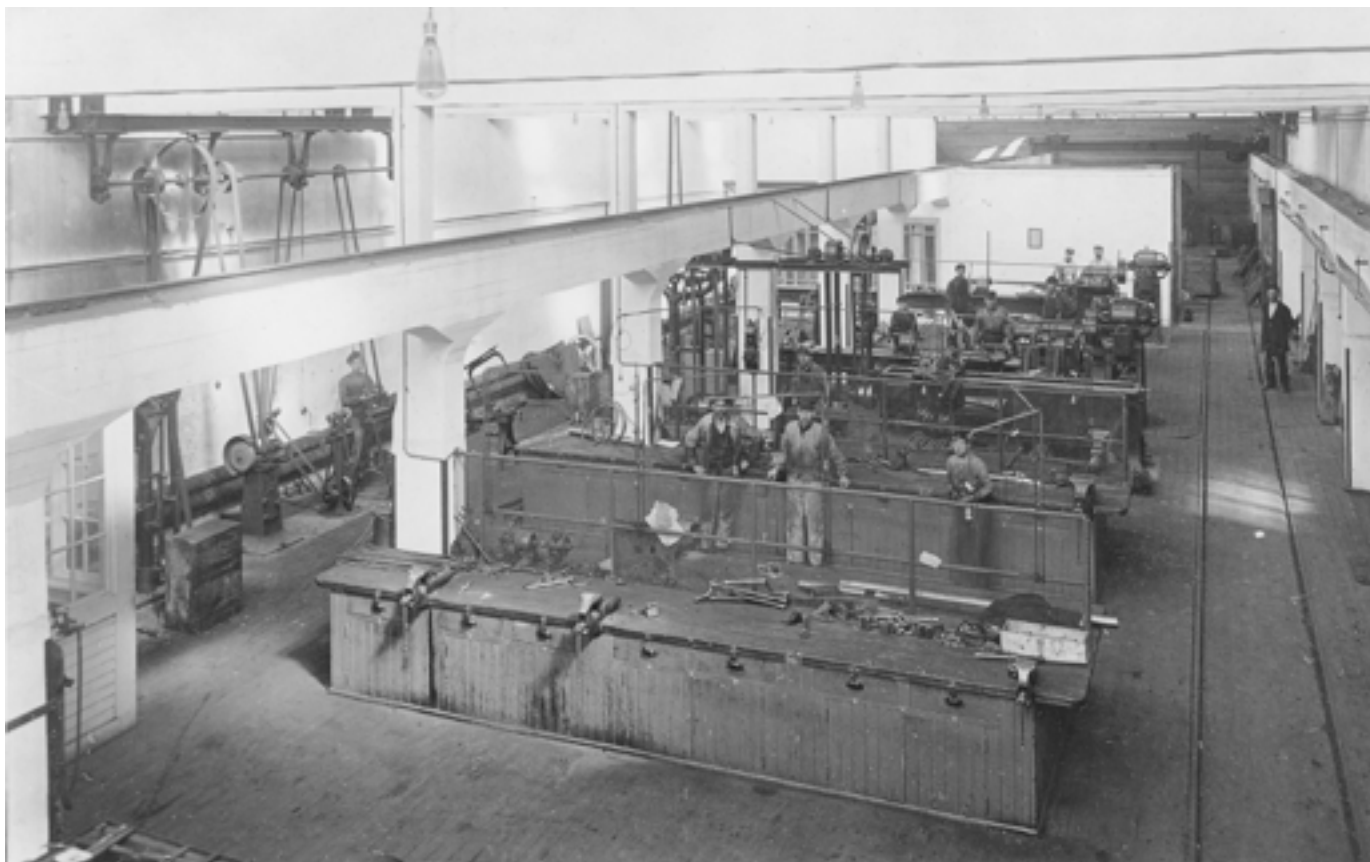
"Bilder ska inte bara vara i mobilen, de ska printas på fint papper, ramas in och hängas på väggen."

Carita Holmberg

Läs mer och boka eller köp presentkort på www.caritaholmberg.se

Hundfotograf

Mekaniska verkstaden 1920

Mekaniska verkstaden 2024

Försäkringsrådgivning på expeditionen

Ar du osäker på vilka försäkringar du behöver? Ingen fara, vi hjälper dig hitta rätt. Folksams duktiga rådgivare arbetar på uppdrag av dig och ditt fackförbund och får ingen provision. De har dessutom avrådningsplikt. Målet är att du ska förstå och kunna göra medvetna val för din trygghet. Du behöver bara ringa till expeditionen och boka en tid eller kontakta en av våra försäkringsinformatörer.

Hur går en rådgivning till?

Under samtalet tittar man på helhetsbilden och ser över det skydd du redan har från a-kassan, arbetsgivaren, andra försäkringar, facket och samhället i stort. Man går också igenom din ekonomiska situation och vilka som är beroende av dig. Du ska ha ett bra skydd utan att vara överförsäkrad. En rådgivning tar cirka 60 minuter. Samtalets längd beror helt på hur många frågor du har och hur väl insatt du är från början.

När bör du ta en rådgivning?

Det är innan något går fel som vi kan göra som mest nytta.

En bra tumregel är att alltid se över din försäkringssituation när livet på något sätt förändrats:

- Om du väntar barn.
- Om du har tagit ett större lån.
- Om du har gått in i en ny relation eller skilt dig.
- Närmar dig pensionsålder

Om livet rullar på som vanligt ska du ändå se över försäkringarna ungefär vartannat år.

Rådgivning tillsammans med din partner

En nyhet är att det nu går att boka en dubbeltid så att ni hinner med både dina försäkringar och din partners i samma samtal. Boka bara två tider efter varandra och meddela rådgivaren att ni vill ha dubblerad tid.

Carita Holmberg

Det kan ibland vara frestande att dra ner rullgardinen, stänga dörren och isolera sig hemma. Grannar, kollegor, liksom den egna familjen och världen i stort kan vara både irriterande och jobbiga att ha att göra med. Dessvärre är strategin inte hållbar. Långsiktigt, och inte sällan kortsiktigt, måste för överlevnad engagera sig i omvärlden, både den närliggande och den som är längre bort – vilket inkluderar det Europeiska samarbetet.

Nästan allt som händer på svensk arbetsmarknad har koppling till omvärlden. Efterfrågan på exportprodukter (inklusive papper) bestäms inte sällan av konjunkturen i andra länder. Går det bra för andra så går det ofta bra även för oss. Villkoren för vår öppna svenska ekonomi bestäms ofta av sådant som händer i andra länder, särskilt Europa.

LO och svensk fackföreningsrörelse insåg tidigt betydelsen av att engagera sig i samhälls- och arbetsmarknadsvillkor i andra länder. 1973 var man med och grundade EFS – den europeiska fackliga samverkansorganisationen. Grundarna var framförallt västeuropeiska fack med en

"Det fackliga arbetet handlar ytterst, oavsett om det är på ett pappersbruk i norra Uppland eller sysselsättningsfrågor i Europa – om att hantera och lösa problem. Igen, lösningen är aldrig att isolera sig och stänga dörren."

socialdemokratisk eller kristdemokratisk bakgrund, men med tiden togs även tidigare kommunistiska fack upp i organisationen.

EFS har med tiden utvecklats till att bli en av de mest inflytelserika organisationerna i Bryssel. EU-fördraget, EUs grundlag, fastslår till och med att alla lagstiftningsinitiativ på arbetsmarknadsområdet först måste konsulteras med fack och arbetsgivare. Inte nog med detta, om fack och arbetsgivare så önskar kan de också förhandla och träffa avtal, som sedan kan allmängiltigförklaras till lag. EFS har

på det sättet en unikt stark ställning inom EU-samarbetet.

Idag har EFS 93 medlemsorganisationer (varav tre är svenska; LO, TCO och Saco) från 41 länder, vilket innebär en enorm mångfald, både vad gäller facklig strategi och politisk spektra. En del medlemsorganisationer förväntar sig mer av Europa, andra mindre. En del ser EU som lösningen på problem, andra ser potentiella problem. Det kan vara en utmaning att hitta vägar framåt som förenar alla uppfattningar.

I många europeiska länder, liksom i Sverige, fragmenteras det politiska landskapet. Det tycks bli allt svårare att hitta lösningar lokalt eller nationellt, vilket gör att allt fler problem flyttas till Europa, som i sin tur bidrar till en centraliseringsprocess. Det behöver inte i sig vara problematiskt, men i det fackliga arbetet och på arbetsplatsen kan en ökad europeisk regleringsgrad vara en utmaning, särskilt för den svenska kollektivavtalsmodellen som bygger på en hög grad av kollektiv självreglering.

Den svenska fackliga traditionen bygger på att vi är många, välorganiserade och att redskapen för att lösa problem finns på klubbnivå, lokalt och med ombudsmän. Kollektivavtalsmodellen skapar utrymme för olika lösningar för olika branscher och verksamheter. Det är en modell som ger makt, utrymme och styrka för lokala uppgörelser, där de praktiska problemen uppstår.

Oavsett var utvecklingen i Europa tar vägen kommer det fackliga grundarbetet alltid att vara detsamma: organisera, träffa kollektiva avtal och se till att dessa avtal efterlevs. Det finns inga genvägar. Tillsammans löser vi problem.

Det fackliga arbetet handlar ytterst, oavsett om det är på ett pappersbruk i norra Uppland eller sysselsättningsfrågor i Europa – om att hantera och lösa problem. Igen, lösningen är aldrig att isolera sig och stänga dörren. Med ett starkt engagemang i det nära, och det som längre bort, visar vi vägen och gör skillnad för medlemmarna. Man har det sällan bättre än sina grannar.

Claes-Mikael Ståhl

Vice Generalsekretare för EFS

Claes-Mikael Ståhl, 50 år, återvaldes som vice generalsekreterare på Europafackets kongress i Berlin 2022. Tidigare arbetade han på LOs avtalsenhet med ansvar för EU-frågor. På EFS ansvarar Claes-Mikael bland annat för EUs sociala dialog, vilket i praktiken motsvarar rollen som avtalssekreterare i ett LO-förbund. Han ansvarar även för EFS handelspolitik. Claes-Mikael bor i Bryssel med fru och tre barn. Han började sin fackliga bana som städare på Ericsonfabriken i Kumla.

Stockholms LO-distriktsstyrelse träffade Claes-Mikael Ståhl i Bryssel den 4 september 2024. Det han berättade om Europafackets verksamhet var imponerande. Kampen för bättre arbetsvillkor förs inte bara hemma i Sverige utan även i EU-sätet i Bryssel. Klasskampen har varit en central drivkraft i fackens historia, där intressen mellan arbetare och kapitalet ständigt står emot varandra. Denna konflikt, rotad i ojämlikheten och maktförhållandena i samhället, är särskilt uppenbar när det gäller löner och arbetsvillkor. Därför är det viktigt att denna kamp fortgår i alla EU-länder kontinuerligt. /Aleksandar

Det äldsta vykortet på idrottsparken. Runt planen går löparbanorna.

Idrottsparken

Tisdagen den 9 april 1918 samlades ett gäng unga män i ångkökets samlingsal inne på pappersbruket. De hade träffats för att bilda den första idrottsföreningen i Hallstavik och på ett extra möte fyra dagar senare fastslogs namnet – Hallsta Idrottsklubb (HIK). De skrev till Riksidrottsförbundet och frågade om rodd, atletik och brottning kunde ingå i samma förening. Men populärast i början syntes fotboll, skidloppning, simning och simhopp vara.

De höll till vid Tulkatommen och året efteråt fick föreningen medel av bruket för att uppföra en trampolin där. Även fotbollen spelades på en liten gräsplan vid Tommen. Den var för liten för seriespel och man fick då 1919 en annan mark vid Myran på vägen till Kornsta. Även denna hade stora brister och planen lutade kraftigt men den var tillräckligt stor för att kunna bjuda in andra lag till seriespel från och med säsongen 1920. Holmens Bruk erbjöd för tredje gången, genom ett gåvobrev, ett nytt markområde öster om fabriken och redan 1920 kunde arbetena med den nya idrottsplanen påbörjas. Ekonomiskt stöd fick man av bruket och medlemmarna själva kunde, med hjälp av statliga nödhjälpsarbeten, svara för arbetskraften.

1922 var den nya fotbollsplanen färdig för spel och föreningen hade nu en reglementsenlig och jämn plan. Entrén var förlagd till kortsidan mot Tyska vägen.

En hel del arbeten runt planen återstod och någon egentlig invigning skedde aldrig. Premiären på den nya idrottsarenan skedde före fotbollsplanen var klar. Det var friidrotten som blev först ut 1921 med tävlingar i bland annat löpning och hopp. 1931 vann HIK Roslagsserien i fotboll och fick därför året efter spela i Upplandsserien. 1936 dök en ny fotbollsklubb upp i Hallstavik nämligen Hallsta Fotbollsförening (HFF). Detta lag höll dock till i Folkets Park där en plan iordningställdes. HFF blev en kortlivad historia men då flera ledande HIK-spelare gick över till HFF inverkade det menligt för HIK:s seriespel under ett antal år.

1938 plöjdes planen upp för att restaureras och därefter påbörjades arbetet med den klassiska läktaren vid västra sidan av fotbollsplanen. Färdigställd blev den först runt åren 1943-44 då det under krigsåren var ont om både mannar och materiel. Under åren 1949-51 genomfördes omfattande ombyggnader för att slutgiltigt färdigställa idrottsanläggningen och den 22 juni 1952 kunde landshövdingen inviga nya Hallstaviks Idrottspark. Trettioett år efter att den först togs i bruk.

Roger Berglund

Detta kort bör vara från 30-talet. Läktaren är ännu inte byggd.

Läktaren stod färdig efter kriget

Till vänster om målet närmast syns den dåvarande entrén vid Rödwillorna på Tyskavägen

Malin Rosenblom

Det lackar mot jul och Kung Bore har varit på ett kort besök och dragit iväg igen. Ena dagen +10 grader och nästa dag -10 grader. Däckverkstäderna har haft lika mycket jobb som Tomten i sin verkstad. Framför allt dagen innan snön skulle komma ringlade timmeslånga köer utanför de där däcktälten som står uppställda utanför stormarknaderna. Timingen är viktig!

Vi har just klarat av årets andra lokala fackliga grundutbildning. Den första körde vi ju på försommaren med två kurstillfällen och hade avslutning med ett studiebesök på riksdagen och Pappers förbunds kontor.

Nu körde vi alltså årets andra FGU, även denna med två kursdagar, dessa under november månad. Det kan tyckas enkelt att sjösätta kurs efter kurs när det finns ett färdigt koncept – och precis så är det tänkt! Meeeen...det enkla finns mest i teorin. En ibland jobbig verklighet knackar emellanåt på dörren och vill också vara med. Till detta hör, om man lite glömmer bort den där verkligheten, att man riskerar att bli lite nonchalant och tänka att det bara är att köra efter konceptet. Nonchalans är ingen bra kompis, inte i något läge, det gäller att hela tiden försöka att vara på tå och inte bara låta saker gå. Frågan är om nonchalans och erfarenhet ibland gör sällskap och går hand i hand?

Näväl, i sammanhanget har så här långt har inga stora

missar på grund av erfarenhet inträffat, allt har flutit på ungefär som vanligt.

En del av verkligheten som hela tiden finns med är när kursdeltagare lämnar återbud. Det kommer alltid att hända, och vis av erfarenheten, tar vi in lite fler till kursen än vad som egentligen är optimalt, då några alltid kommer att få olika sorters förhinder. En annan erfarenhet är att kursledare faktiskt också kan få förhinder. Ännu har vi inte råkat ut för det med kort varsel, men nu senast var det lite med skohornet då Folksams representant skulle åka från Stockholm just den här morgonen som meteorologerna hela veckan talade om som vinterns först dag... men som kom nästan ett dygn senare och då blev det just vinter! Som alltid, trots varningar, så tycks många ändå vara oförberedda, men det är en annan historia.

Kursinnehållet i korthet var som följande: Dag 1 arbetarrörelsens historia, arbetsmiljö och skyddsarbete på Hallsta, HR-information, Pappers kontaktvägar/vad är information. Dag 2: försäkringar och pension, avtal (kollektiv – och lokalavtal), LO-organisation, lönesystem.

I större utsträckning än på senare år blandade vi nu åldrarna på kursdeltagarna, de yngre födda på tidigt 2000-tal de äldre på 1960- och 70-talet. En blandning som kan vara något utmanande när det kommer till att få till en

intressant nivå för alla då det normalt sett är stora skillnader i kunskap och erfarenhet i ett så pass stort gap mellan generationerna, men tanken är förhoppningsvis också att de äldre med sin erfarenhet ska bidra med det in i utbildningen och förhoppningsvis de yngre mer med entusiasm och energi.

Den tredje dagens studiebesök återstår och även den här gången är intentionen att besöka riksdagen och förbunds-kontoret.

Även annan kursverksamhet har förekommit under hösten, till exempel åkte Jonathan F, Sonny J och Jonathan H till Runö för att gå Pappers ungdomskurs. Vi träffade killarna för att lyssna av hur de upplevde kursen. Det genomgående intrycket var att det var över förväntan och att de gärna vill förkovra sig mer. På en annan plats i tidningen finns en mer utförlig intervju där ni kan läsa mer om vad de tyckte om kursen.

Malin R har varit iväg på utbildning under hösten och då handlar det om Arbetsmiljökurs 1.

Till den här utbildningen hade vi flera skyddsombud som var intresserade och behövde fortbildningen men som insåg att alla inte skulle komma med vid samma kurstillfälle. Till slut var det två av dessa som anmälde sig, men trots detta fick vi bara med ett enda SO!

När PM pratar med Malin tycker hon att det här var det sämsta med utbildningen – att behöva åka själv. Från avdelningen förstår vi synpunkten och ser också perspekti-

vet att vi med nuvarande takt har utbildat alla skyddsombud om ca 30 år eller så...

Det här har mer med förbundets administration att göra och påverkar inte på något direkt sätt innehållet i utbildningen så självklart fanns det sådant som var bäst också, till exempel erfarenhetsutbytet mellan olika företag/fabriker inom Pappers verksamhetsområde. Ett annat plus var erfarna kursledare.

Avdelningens försäkringsinformatörer har också varit på utbildning. Utbildningen var på Billeruds anläggning i Gävle och två bilar gick från expeditionen en tidig morgon i slutet av oktober. Utbildningen arrangeras av olika avdelningar i Pappers och nästa gång är den tänkt att hamna i Iggesund.

Här var Folksam med och berättade om de försäkringsmässiga nyheterna från 2025. Även AFA hade två representanter med som bland annat redogjorde för hur det fungerar med lön under sjukskrivning. Här är det en del nytt från 1/10 2024.

Informatörerna fick även en föredragning från Folksam om "Pension då, nu och i framtiden".

Åter till timingen – från 1 december måste man ha vinterdäck på bilen om det är vinterväglag. Den 1 december är det också 1:a advent – och nedräkningen till julen börjar på riktigt – oavsett vad alla handlare tycker!

Anders Lidén
Studieorganisatör

■ MEDLEMSDIKT **ERIK ASTEVING**

UNG TILL SINNES...

***Ung till sinnes...
Ja, ung på nytt
Vandrar hon genom våren
På lätta ben.***

***Men Du uppehåller Dej
Som alltid
Vid hennes
Som Du säger:
"Föråldrade utseende."***

Håkan Svärdman

Är pensionssystemet rättvist?

Att besvara frågor är en del av min vardag på jobbet. Ofta kan jag leverera svar på volley. Särskilt om det handlar om pension. Men för en tid sedan blev jag ställd och tvungen att ta timeout för att formulera mig. Frågeställaren, i det här fallet en journalist, ställde den enkla men väl så viktiga frågan; är pensionssystemet rättvist?

En fråga vars svar skulle kunna fylla en doktorsavhandling i filosofi. Begreppet rättvisa är nämligen notoriskt knepigt. Ytterst vilar svaret på våra värderingar, vilka dessutom skiftar från tid till annan och ibland går i cykler.

Det blir tydligt när vi tittar närmare på det svenska pensionssystemet historia. Den första statliga pensionen, som infördes 1913, var uppdelad i ett inkomstprövat grundskydd och en avgiftsbestämd ålderspension. Rättvisan här låg i att alla som kunde arbeta skulle kunna räkna med en skälig pension, medan övriga fick nöja sig med ett nödortfött statligt socialbidrag. På 1930-talet bryter nya ideal fram. Folkpensionen som nu infördes och ersätter 1913 års pensionsreform, skulle garantera alla medborgare en enhetlig pension på en nivå över fattigdomsgränsen. Lika pension, oavsett arbetsinsats, blev härmed också den rättvisa pensionen.

På 1950-talet blir tanken om att lika pension är rättvist starkt ifrågasatt. Istället anses nu att pension är uppskjuten lön, det vill säga att var och ens arbetsprestation och den lön som följer med detta skulle avgöra hur mycket man skulle få i pension. En värdering som fick fullt genomslag när allmän tilläggspension, ATP, klubbades av riksdagen år 1959. Och som än idag är vägledande för de principer som ligger till grund för den inkomstbaserade

"Om lika arbete ska ge lika lön är rättvist, bör då inte också den uppskjutna lönen – alltså pensionen – vara lika? Den nöten tåls att tänka på över julledigheten."

delen av den allmänna pensionen som infördes för 30 år sedan. Däremot har grundskyddet i form av garantipension och inkomstpensionstillägget, i likhet med för 111 år sedan, blivit inkomstprövat.

Problemet i dag är att pensionssystemets bärande principer endast existerar i teorin, inte i praktiken. Arbetets betydelse för pensionen har för de allra flesta minskat kraftigt. Skillnaden i disponibel inkomst som den allmänna pensionen ger för nyblivna pensionärer är små oavsett hur mycket de har arbetat under sitt yrkesliv. Därmed skulle man kunna hävda att orättvisan har ökat i pensionssystemet. Det som inte får vågskålen att helt tippa över är tjänstepensionerna, men här ruvar andra utmaningar. Bland annat de allt större skillnaderna i pensionsavsättningar både inom och mellan olika kollektivavtalade tjänstepensioner. Detta kan leda till mycket stora skillnader i tjänstepension trots att man kollegor emellan har haft lika lön hela arbetslivet. Om lika arbete ska ge lika lön är rättvist, bör då inte också den uppskjutna lönen – alltså pensionen – vara lika? Den nöten tåls att tänka på över julledigheten.

Håkan Svärdman

Försäkring- och pensionsexpert hos Folksam

Robert Nyberg

DET ÄR DAGS ATT GÖRA ETT AKTIVT VAL

Om du väljer Folksam LO Pension som förvaltare av din tjänstepension ger du dig själv chansen till god avkastning, låga avgifter och placering av din pension i fonder med ansvarsfull förvaltning. Men det viktigaste är att du gjort ett aktivt val. Det känns skönt. Scanna koden för mer inspo!

VÄLJ EN SCHYSST PENSION!

**FOLKSAM • LO
PENSION**

TIVOLI
.....

Julen är en magisk tid fylld av värme, mys och gemenskap. Gnistrande ljus skapar en mysig stämning. Kaneldoft av nybakade bullar kittlar i näsan och gör ett snällt barn till buse som i smyg snor en kaka när mamman lämnar köket för ett kort stund. Julen hade alltid varit den trevligaste helgen i vår familj. Nu bara några veckor före jul väcks minnen från fjol-årets besök till Tivoli i Köpenhamn.

Vi var på väg till Kroatien och julfirandet med tjocka släkten och som vanligt planerade vi ett stopp i en av de vackra europeiska städerna. Den här gången blev det Köpenhamn. Vi har hört så mycket om julen och julmarknaden på Tivoli att som sanna julfantaster ville vi uppleva detta på plats.

Efter incheckning på hotell Clarion som ligger praktiskt på själva flygplatsen tog vi Metro till centrala Köpenhamn. De förarlösa tågen kör med 4-6 minuters intervall under dagtid och med 15-20 minuters intervall under natten. Enkelbiljett kostar 30 DKK.

Det första vi ville uppleva var den fina julstämningen på gatorna. Det var otroligt fint. Gatumusiker och ibland en hel kör med tomteluvor på skapade en riktig fin julkänsla. Vi stannade en stund och lyssnade på den vackra musiken innan vi gav oss vidare till konditori La Glace.

Enligt många människor vi känner är La Glace Danmarks äldsta och finaste konditori. Det här är ett konditori där man har lyckats hålla fast vid sina egna traditioner genom generationer sen 1870. Latte eller Cappuccino existerar inte här! Man beställer helt enkelt kaffe eller te. Det serveras alltid i hela kannor. Här ska man helt enkelt ha tid till att njuta av en hel kanna. Som de säger själva ”man ska sjunka ner i en tidslucka”. Och deras kakor är gudomliga! Ett enormt urval av tårter och kakor som man får serverat vid sitt bord. Konditoriet är så populärt att man måste vänta i kö utanför för att komma in.

Efter att ha suttit en lång stund i La Glace fortsatte vi promenaden till besökets slutmål – Tivoli. Julmarknaden här är utan tvekan en av de julmarknaderna som drar mest besökare. Öppnar redan den 15 november och har öppet till och med 5 januari, även juldagarna och nyår. Efter att vi betalat inträdesavgift (276kr/person) klev vi in i Tivoli. Vi såg jul i alla hörn och kanter, med snö på taken och rök i skorstenen, stort ”Alp Gasthaus” bredvid alp-expressen. Julstämning med

snö, granar, julpynt, julblommor och doft av ”Kleiner” och kanel kändes överallt. Enorma mängder av julljus, julgranar, julbodar (ca 50 st.), karuseller och attraktioner. Allt som hör till julen och lite till. Här skulle den mest ledsna människan på jorden bli glad. Vi tog tid på oss och utforskade parkens alla hörn.

Dagen efter fortsatte vår resa till Kroatien. Vi kommer definitivt tillbaka en annan gång till det juliga Köpenhamn.

Aleksandar Srndovic

Jul i sagolika parken.

Nöjespark från 1800-talet.

Kvällstid skapar tusentals gnistrande lampor en sagolik atmosfär.

Konditori La Glace är Danmarks äldsta och finaste konditori.

Stämningen är på topp.

Tärtbitar i La Glace är oförglömliga.

Fakta om Tivoli

Land: Danmark
Stad: Köpenhamn
Grundades: 1843
Antal besökare:
4,7 miljoner (2015)

Vackra jultoner hördes överallt på gator och torg i Köpenhamn.

NR 3 KRYSSLÖSNING

E	L	Ä	N	D	E
---	---	---	---	---	---

Vinnare av kryss nr 3 är:

1: pris Erik Asteving

2: pris Katarina Jonsson

MATLAGNING

Fiskgryta med chorizo och aioli (Portugal) - 4 portioner

Ingredienser:

- 200 g laxfilé eller färsk tonfisk
 - 400 g kabeljo, torkad och saltad torskfilé
 - 1 zucchini
 - 1 chorizokorv
 - 2 strimlade gula lökar
 - 3 strimlade röda paprikor
 - 1 msk olivolja
 - 3 msk tomatpuré
 - 2 msk kycklingfond
 - 5 dl vatten
 - 1 tsk salt
 - 2 krm peppar
 - 3 msk hackad persilja
- Aioli
- 1½ dl majonnäs, hellmans
 - 1 pressad vitlöksklyfta

Gör så här

- Skär fisken i tärningar, ca 3x3 cm. Skär zucchini i halvmånar. Skiva korven.
- Fräs lök och paprika i olja i en gryta. Tillsätt zucchini, korv, tomatpuré och fond. Fräs under omrörning. Tillsätt vatten och lägg på lock. Låt det sjuda 10 min.
- Blanda aiolin.
- Salta och peppra och lägg ner fisken att sjuda ca 5 min. Strö över hackad persilja.
- Servera grytan med ris smaksatt med saffran och bröd.

LÖSNINGEN PÅ GISSA VAD DET ÄR

PM2 Logotyp

Internpostskåp

Skåp till RM-knivar

Tyvärr blev det ingen vinnare med rätt svar!

KRYSSET

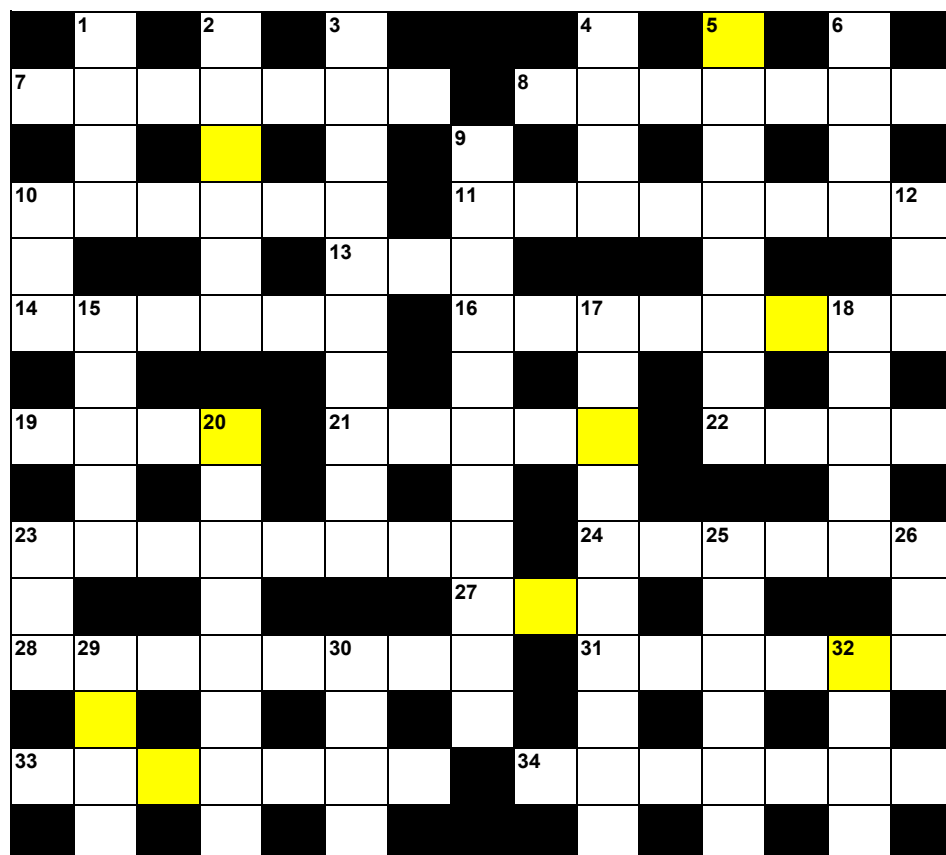
Dags för ett nytt kryss. Du behöver inte lämna in hela krysset när du löst det. De bokstäver som hamnat i de tonade rutorna bildar ett "lösenord".

Lämna in detta lösenord tillsammans med ditt anst-nr, namn och avd. så deltar du i dragningen.

Du kan även maila lösenordet till oss :

avd68@pappers.se

Krysset är skapat av Börje Nordström

Bland de inlämnade rätta svaren kommer vi lotta ut:

1: pris 2 st trisslotter

2: pris 1 st trisslott

Lodrätt

1. Plommonbrännvin från Balkan
2. Det behövs vid virkning
3. Svenskt granatgevär
4. Gör grädden tjock
5. Praktiseras av magiker
6. Blodstockning
9. Smäller i höstskogen
10. "Uppmaning" till tystnad
12. Bas-dam
15. Värdelöst
17. Ciceron
18. Gör kanske snusaren
20. Förkortar gödsvins liv
23. Håller ihop plagg
25. Schyman f.d. partiledare
26. Antagonism
29. Vresig
30. Döljer ibland scen
32. "Sovhytter" i skogen

Vågrätt

Vågrätt

7. Rytminstrument
8. Darrig sång
10. Kommer från bilhorn
11. Kollar parkeringsmoral
14. Gift kvinna
16. Underofficer
19. Jäkt

21. Möregårdh
22. Förstå
23. Måste brottsling
24. Blanda metaller
27. Möller - mångmusiker
28. Pusslar ihop delar
31. Livsfarlig

33. Jobbar kring sjuksäng
34. Ledde kraschkoncern

DEN ULTIMATA JULUPPLEVELSEN PÅ TIVOLI

Julen och julmarknaden på Tivoli är en klassisk Köpenhamnstradition och ett måste för julfantaster. Njut av äkta danskt hygge och få ditt lystmäte av vacker julbelysning, åkattraktioner och underhållning för stora och små.

För att få del av erbjudandet behöver du först visa att du är medlem i ett LO-förbund. Logga in på :

<https://lomervarde.se/>

ANSVARIG UTGIVARE:

Pappers avd 68

NÄSTA NR:

Februari 2025

OMSLAGSBILD

Carita Holmberg

REDAKTIONEN:

Aleksandar Srndovic

Anders Lidén

Carita Holmberg

Emma Sjögren

Roger Berglund

KONTAKT:

Pappers avd 68

Hallsta Pappersbruk

763 81 Hallstavik

0175 26 390

www.avd68.com

